

MÅNEDSBLADET

Glemmer du

Jul på en amagergård
Nr. 11. December 1997
Tårnby Kommunes
Lokalhistoriske Samling

Så er det atter jul. Denne gang lader vi forfatteren Karla Frederiksen fortælle om sin barndomsjul på Bredegård i Kastrup i årene omkring 1900. Hun var født i København i 1893, hvor hendes far var urmager. Hendes forfatterskab omfatter bl.a. den lokalhistoriske roman "Fra Amagermulden" fra 1934, hvor juleerindringens Chrilles Tønnesen også er skildret. Juleerindringen er et udrag fra en artikel i Amager Bladet i 1936.

Bredegård lå for enden af Kastrup(gårds)vej ved Ved Diget. Familien Tønnesen, som ejede gården, var kendt for at være meget gæstfrie. Det var ikke ualmindeligt, at der var 60-70 gæster med til gårdens nytårsgilder.

Familien omfatter far Chrilles, mor Neel og 9 børn. Chrilles Tønnesen blev over 90 år gammel. Bredegård blev brugt som baggrund for et lokalhistorisk friluftsspil ved grundlovsfesten i juni 1949. Kort tid efter lå gården i ruïn efter en brand. Gården var overtaget af kommunen et par år tidligere og var dømt til nedrivning.

Men her lidt om den gode gammeldags jul på en Amagergård.

**GOD
JUL**

Chrilles og Neel Tønnesens sølvbryllup på Bredegård i 1909.

Karla Frederiksen

Jul på en Amagergård

Hvor var vi lykkelige, vi børn, når den lukkede vogn fra gården ude på Amager, holdt i Gothersgade for at føre os alle ud til jul og fest. Hvor længe havde vi dog ikke spejdet ned ad gaden for at se efter vognen. Først kløkken fire lukkede far forretningen, så før kunne det ikke blive. Endelig holdt Tønnes Tønnesen udenfor huset, hvor vi boede.

Der var halm i bunden af vognen og små ruder til at kigge ud af. Belæssede med pakker steg vi ind i vognen. Vi børn sloges altid for at sidde ved ruden hvor man kunne se ud.

Så kørte vi igennem Københavns gader, der slet ikke var til at kende igen, kun en enlig betjent - enkelte mennesker, der belæssede med pakker hastede afsted. Et enligt fattigt menneske, en fuld mand, var at se. Inden i husene var mange steder juletræerne tændte. Hvor var det spændende for et københavnerbarn at rejse ud til en rigtig gård med køer og grise. Det sidste stykke af vejen gik altfor langsomt. Næsen dryppede og fingrene var stive af kulde, man alligevel var det den bedste del af turen heroppe på bukken.

“Gården, gården” råbte brødrene derinde fra den lukkede vogn. Hvor jeg elsker dig, du gule gård, hvor der altid var godt at være, porten på vid gab, lys i hele stuelængen. Var nisserne mon ved at spise julegrøden derovre i stalden?

Alle fra gården var ude for at tage imod os. Varmen og duften af mad strømmede ud fra den åbenstående dør. Jeg blev viklet ud af tørklæder og tæpper, og løftet ind i den store forstue. Jeg så straks, at døren var lukket til storstuen, “oppe på kælderen” som den hed. Men inde i spisestuen var der dækket langt bord med julegran på.

“Velkommen, velkommen” lød det til os fra dem alle. Så spiste vi risengrøden med mandel i og fik dejlig gåsesteg. Men hvor var der lidt ved at få mad, og hvor de voksne var langsomme til at spise den. Der var en hvisken og tischen imellem alle vi børn, der sad lejrede nederst ved bordet.

“Får vi mon de to piquekjoler?” var det store spørgsmål imellem Trein og mig. Får vi mon de hvide piquekjoler til juleballet i Stjerne Kroen?

Her skete så meget omkring os, altsammen var det næsten for lykkeligt at tænke på. Men så lang tiden dog var, inden vi skulle til juletræet. Endelig stillede vi op i forstuen. Onkel Chrilles var gået derop i storstuen for at tænde lysene på træet. Endelig åbnedes døren, og vi stormede ind i den store stue, hvor alle de gamle møbler var stillet hen til side, for at det store træ kunne brede sine grønne grene med alle de mange lys og hjerter på. Onkel Chrilles havde den mindste af børnene ved hånden, og karle og piger var fordelt imellem os, men vi københavnerbørn slap ikke vore venner, amagerbørnenes hænder.

Juleaften hos familien Petersen i villa Søvang i Alleen. Fra venstre Oscar og Hilda Jansen, Axel Clausen, inde ved træet : Catarina Petersen og yderst til højre Ouscher Petersen. 1888

Hvor træet var stort og smukt! Hjemme havde vi jo kun et lille træ i en urtepotte, og det havde vi altid syntes var et under, når det blev stillet i stuen i Gothersgade.

I denne storstue havde onkel gået omkring træet, da han var barn, og hans far før ham. De ældre segnede rundt i sofaer og på stole, men børnene holdt til denne her "Nu har vi jul igen". Vi trampede og masede og nød, at der ingen boede nedenunder.

Så kom gaveuddelingen. Piquekjolerne var der, hvor blev vi ellevilde. Vi havde længe set dem hænge hos forklædekonen hjemme i Gothersgade. Der var et virvar af gavefremvisning. De svenske piger stod generte og tog imod deres gaver ovre i hjørnet af stuen. Men karlene var allerede gået ud i køkkenet for at brygge sig en Amagerpunch. Så kom alle sække med nødder og æbler frem, de var gemte ovre i det mægtige skab. Det var altfor meget godt at opleve på en aften. Det var os umuligt at forstå, hvor far og mor allerede var ved at sove på stolene, hvor de sad. Hvor var de trætte af besværet med forretningen, og hvor var amagerne anderledes veltilpasse og raske at se på.

Så spillede vi lotteri om nødder, og endelig skulle vi til sengs. Hver gik med sin tallerken med godter på. Gaverne var jo allerede lagt på stole oppe ved sengene. Vi havde meget at tale om, når vi kom i seng. Men inden vi gik i den, måtte vi have vindueshasperne af vinduerne for at juleenglene ikke skulle glemme os. Og udenfor dørene stillede vi vore støvler, de skulle jo fyldes af englene, dersom vi havde været flinke børn. Med skam at sige stod Trein og jeg meget tidligt op og så efter, om der var noget i de andre støvler, vi hellere ville have. Men tanter støvler var stillet op i en kulkasse, og onkels var en kasse cigarer.

Julemorgen på en Amagergård. Hvor var det smukt, når kirkeklokkerne ringede, og sneen lå hvid udover markerne, og fuglene sad i negene derude i haven. Langt borte bag havens træer skimtedes København som en eventyrby i den lyse tindrende luft.

For barnet af København var sådan en julemorgen en andagt, alle indtryk kom overvældende og mægtig til en. Hvor man bevægede sig på gården, var det som at gå på opdagelsesrejse i en ny og ukendt egn, der hed "Jul på landet". De herlige lege i loft og i kælder, i mark og have. Aftenerne der sænkede sig over gården, og lunheden indenfor dens vægge. Besøg af familien de - når sneen lå tykt - kom kørende til gården i kaner. Og legen i storstuen, hvor man kogte på rigtigt komfur, legede far og mor, og tvang drengene til at spise maden.

Spændende var det også at vove sig udenfor gården om aftenen, mærke kulden og skynde sig ind igen i lunheden til det rigt besatte aftenbord.

Og senere, når der var danset omkring træet igen, og Amagerpunchen kom på bordet, og vi alle sad omkring det og sang af de smukke sange, da følte man, hvor det var lykkeligt at få lov til at opleve en jul på Amagergården.

Juletræ hos familien Fuchs på Kastrup glasværk ca. 1920

Fru Larsens julesild

Inger Larsen fra Amager Strandvej, havde en god opskrift på kryddersild, der kan bruges her til jul.

Sildene rengøres for Hoved, Hale og skæl og lægges i 2 Dele Eddike og 1 Del Vand, med en haandfuld Salt. Den Blanding skal de ligge i et Døgn, tages op og løbe af. Jeg vasker Sildene lidt af i lidt Eddikevand, inden jeg lægger dem i den anden Blanding, da de samler så meget Blod. De lægges med følgende Krydderier:

30 gr Allehaande

30 gr sort Peber

30 gr Nelliker

30 gr spansk Humle

Laurbærblade imellem Lagene

1½ pnd mørkt Puddersukker

375 gr fint Salt

Opskriften svarer til 1 ol Sild (80 stk.)

De må købe hele Krydderier og støde dem, da de skal være groftstødte og saa blande det hele sammen og lægge Sildene med Ryggen nedad og drysse Krydderier imellem hvert lag. Sildene kan spises efter 8-10 dage, der skal lægges pres paa.

HUSK AT BESØGE Udstillingen: *“Alverdens pressede glas. En udstilling fra Michael Blochs Samling” på Kastrupgårdsamlingen fra den 11.12 1997 til den 25.1.1998. Udstillingen er arrangeret af Tårnby kommunes lokalhistoriske Samling*

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til:

**LOKALHISTORISK SAMLING
KAMILLEVEJ 10
2770 KASTRUP
TLF. 32 46 05 45**

ÅBNINGSTID:

MANDAG	16-20
TIRSDAG	12-16
FREDAG	12-15

Lokalhistorisk Samling har desuden udstillinger på Kastrupgårdsamlingen:

Midt på Amager og Kastrup Glas

Åbent: tirsdag - søndag 14-17
onsdag tillige 19-21

Og på Plydsen, Amager Standvej 350, 1.sal:
**Kastrupfiskerne og havnen, Plydsen, og
Stoppenålen.** Åbent: Lørdag og søndag 13-17
Lukket fra den 28.12 1997 til den 30.1.1998